

Велимир Петров

Двете кьошета

Подстригаха Тополата на чичо Тачо на пея от тротоара. Остана кух дънер, колкото голяма тава за сладко, с диаметър – половин тротоар. След първия дъжд в кратера ѝ се завъдиха чудесни кладници, към три килограма, че си ги хапнахме.

Специална техника идва да извърши тази сложна сеч, чакана със страх и с години – хеле, най-после! Изхендрена топола – като Кулата в Пиза и а-а да се сгромоляса и потроши екстериора между Двете къшета и каквото докопа отстрани.

Чичо Тачо я посадил, като дете, пред старата им къща. Новата им къща и нашата – са иженарицаемите – Две къшета.

Като друсна през седемдесет и седма, Пинтето звъня, под тревога, на всички врати: айде бе, чакате да ви затрупа ли!

Девет вечерта, оцъклена луна, животински страх! Местихме колите – да не са под високи сгради. Ами, къде да си преместим къщите! Придържам подмишница чичо Тачо, вече... взел-дал, краката му – като меки пружинки. Това е второто ми земетресение от Вранча – вика – много съм живял, заседях се. Сечете тополата, че стана опасна!

Високо нещо! Една зима почерня от коалиционни гарги; какво се харесали там – грацат, цвъркат, цвъкат, голяма олелия. Стоичко гръмна с двете цеви, да сварял на ирландския сетер Дик – бактисал на малай. Събра от земята четирийсет и две, а още колко висиха заплетени о клоните, с увиснали човки и крила; чак пролетта се зашумиха и скриха.

Обаждахме се къде ли не, да дойдат и отсекат; да дойдат, да дойдат – минаха двайсет (!) години, уж все тя наред – добре, че не стана сакатлък.

Чичо Тачо, подполковник, преподаваше във Военна академия – военна психология. Като бивш царски офицер, без право на държавна работа, захвана кошничарство, изучи го и отгледа и изучи две дъщери. Наближеха ли избори, го прибираха „на сянка“, докато офето спечелеше с 99,99%.

Баща му – дядо Нако Михайлов, доволно мумифициран; с брада и цайсове като Циолковски; гарсонетка, твърда яка, маншети и папионка – като Морис Шевалие – кротко си отмерваше крачките с преголям за ръста му дъждобран. От първия випуск на Историко-филологически факултет – 1893; четирийсет години преподавал в Мъжката и Девическата гимназии. Прякорът му бил Соса, щото казвал: ...войната сос германците... срещата сос тези... Знаехме го като англофил. Животът му нанесъл два тежки удара: ранната смърт на жена му (от скарлатина през Първата световна) и на големия му син – тъкмо завършил фармация в Страсбург,

заболял от епидемичен менингит. Малкият Тачо бил палавник, скиторел по Дунава; дядо Нако му се карал от Кея с думите: Тачо, апелирам към твоето внимание! Чичо Тачо, на шега, се обръщаше и към дъщерите си така. Ани завърши гимназия със златен медал, навярно и поради което, част от внуците ѝ са близначки!

Притежава и други екстри: професор е, води елегантно кроткия съпруг – Гошето (също професор) и прочие.

Майка ѝ – леля Спаска, като сестра на прочутия, навремето, държа-вен треньор по спортна гимнастика – Нено Мирчев, нямаше начин да не е перко по темата. До дълбока старост, със завидна спортна фигура и още по-завиден спортен хъс, влачеше оределите редици на все още живите и... полуживи свои връстници, по паркове и градинки, да спортуват за здраве и дълголетие! Баща ми казваше, че ако не за друго, ходели да се преброяват и конушисват. Всеки ден видимо намалявала бройката...

Долния етаж държаха Кирил Кръстев (редактор на в. Зора) и леля Лалка – също ту ги прибираха, ту ги пущаха. Имаше и друга причина – по тъмно у тях пристигаха с файтони, да играят покер. Отгледаха внук си Наско, сираче; разправял ми разни ужасии за самообесил се с чорап баща в клозет на влак – кое вярно, кое не. Поддържаше ги леля от Виена. Наско хванаха да краде, изселиха се.

Животът го оправил, станал човек, показвали го по ТиВито.

Като почина дядо Нако, изнесоха от старата къща книгите му, събрани цял живот. Неговите хора бяха в София. От Градската библиотека си избраха количества книги и ги отнесоха с каруци! Беше мрачен ден; карах морбили и гледах със залепен о стъклото нос. Направо на пустата улица, като камара въглища, останаха нежелани тонове. Бяха библиотечно и луксозно подвързани, с черна шагренова кожа, пресовани орнаментирани ъгли и прегъвки, златни букви със сух печат: Н. Михайловъ.

Родителите ми – на работа; на улицата само Петьо Петлето, безлична личност – мярна се, разузна и отмъкна камарата (дали за огрев?) на няколко пъти, с количката за пясък. Заръмя...

Проф. Ани Гергова, по баща Михайлова, завежда Катедра – библиотечно дядо в СДУ. Каза ми, че дядо ѝ бил Книголюб! Следва – които се разпоредиха с библиофилското му съкровище – са книгомразци.

В старата къща живееха разни чешити.

Митю Скалата притежаваше Модни обувки по поръчка – СКАЛА. (Основа за сетнешната общарска кооперация Солидарност). Беше ни-сичък, плешивичък и пъргав – сам вземаше мярката на клиентките.

Само жена му – Зорка, цицеста и закръгленка – не знаеше, че прескача до булката на ортака – Здравчето, от другата половина на къщата, когато титулярът дежуреше във фирмата. На всичкото отгоре ортакът беше висок, млад и мургав хубавец, с моден балонзайдер.

(Натрапва ми се един сантимент, който, ако бях предприемчив – можеше да ми изкара в ония години поне народна пенсия. Баща ми ще да е прокопсал малко, в смисъл – опаричил, щото през 1943 ми поръча нови чепички, шоколадов цвят и бомбелии (през войната и доста след това, все доизносах старите доспехи на брат, братовчеди и братовчедки), при „Модни обувки по поръчка СКАЛА“. Уж ми взеха мярка, водиха ме на проби, пак бяха големички, та като съм порастял – да ми са таман! Спъвах се и докато стигнем до Съдебната палата им олющих муцунките. Нещо ставаше! В Голямата градина, пред Паметника на Свободата, на статив, беше подпрян еднометров портрет на Н.В. Цар Борис III, с черна лента в ъгъла. Между Съда и Стъклената будка маршируваха различни групи, имаше и много свещенници. Детското ми внимание беше обсебено от барабанен оркестър деца, доста по-големи, в гвардейски униформи, с високи калпаци и сърмени преплетени галуни. Маршируваха с барабанен бой, водени от малко юначе с висок жезъл: нагоре-надолу, с дрънкулки и лентички. Замаян от оркестъра, се пуснах от Татко и Мама и хукнах да се присъединя, отзад в строя, както им се иска на всички деца. Слязох от бордюра и не аз – чепичките се спънаха във виенските павета и плъснах по очи. Изскърцаха спирачки (и сега ги чувам!), един немски военен, ни-сък и дългомуцуност Хорх, се унесе от внезапното спиране; изскочи луксозен немски офицер, с дългопол шинел, притича преди Мама, грабна ме на ръце и като фокусник – в кожената му елегантна ръкавица се оказа шоколад. Очилцата му блещукаха под високата фуражка, станала ни толкова омразна след години, от съветските филми. Така и не се реших да кандидатствам, след години, за народна пенсия, че: съм мачкан от нацисти; или, че съм се хвърлял пред военната машина, като Раймонда Диен, да не заминават за източния фронт! Ако ли бях кандидатствал – трябваше да премълча за шоколада!)

Данчето Скалата я изпращаха от училище дълго двама – трима пергиши, караха се кой да й носи чантата; а съседите отбелязваха: бюстът й ще да е от майчиния джинс; а мераците – от бащиния.

Зорка Скалата имаше парализиран брат, прикован към леглото, отрупан с книги, жаден да размени дума; като дете – сме приказвали. След дваветина години, като се местеха, го изнесоха старец – бях забравил, че съществува; мъки човешки.

От селата дойде младо семейство, енергично и работно; той – зидар, Златан. Стегна къшето, купи си ЯВА-500; свиркаше си фолклор; с мотора – бръм до село, там нещо градинарско. В махлата го търсеха за дребни услуги, отзивчив. Нещо уручасаха ли го, спомина се набързо. Дъщеря му порастна, завъди внучета; майка ѝ така не се и ожени, помага.

Вляво е къщата на Румянка, дето съм я описал, че през войната, като недостроена и без стопанин, си беше паркирал Минчо Шофьора камиона; руснаците все у дома търсеха ключовете и бензина му.

Баща ѝ – чичо Георги Атанасов е един от двамата останали живи, при стрелбата за избиване на лидерите от Русенската комуна, по време на задължителното им разписване всеки следобед. Беше слаб, оттова сякаш по-висок. Облегнали сме се на перилата на Кея, редуваме се да гледаме с не особено големия му бинокъл, румънския бряг. Белият му шантунг-панталон се усуква, като на закачалка, рехавата му косица се ветрее:

– Кроили са ни кюляф; влакът от Варна още го няма; на площада пред гарата и пристанището дремят файтони, както обикновено. По първи коловоз – бавно маневрират конски вагони; от тях ни зачесаха с тежки картечници; и от друга една висока сграда по Кея; и от още някъде. Файтонджия, заврял се под конете, ми дава знаци да залягам. Паднах като застрелян – не съм им интересен, целеха първо лидерите. И Пъцък Данчо оцеля. Файтонджията мина с файтона, хванах се отзад, за оста и ме изтегли по баира. Защо беше всичката тази борба, тази кръв! Толкова умни хора измряха за този, дето духа! Малък си още, не разбираш; осраха Идеята! Сега, таквиз като мене – стари комунисти, ни изключиха от партията...

Прозорецът на чичо Георги и леля Мара светваше по няколко пъти на нощ – пушеха в леглото.

Имаха богата библиотека. Още ми е съвестно – навремето не върнах „Писма от Южна Америка“ от Борис Шивачев – някой пък я задигна от мен.

Румянката не пуши, обича да гледа на кафе, на приятели, докато си посърбваме нещо по-така... Щерката Теодора, библиотекарка в Градската – ни дос-тавя най-новото, появило се на хоризонта. Зетя Евгени свири на фагот в Операта, допечелва от коли и каквото друго падне, бъркат го физиономически с титуляра от Бар Чиърс – Сам, симпатията!

Сега Двете къшета е завладян от пришълци – не извънземни, а напротив – твърде земни и бизнес-ориентирани. Въртят пари, малко

повечко червени, но иначе – зелени; строят къщи с кулички и пъстреещи веранди. Да са живи и здрави!

От Моето си къше, търся с поглед по покрива на Другото къше новото люпило кукумявчета. Пълнолуние. Капандурът и билото на покрива са сумрачен силует, изрязан от светлика на небесния мрамор. Ето ги... подредени като за вечерна проверка – майката... и малките... само тринки!

Иначе... колкото и да търся с поглед, къшетата са си само две! Двете къшета!

КРАЙ

© Велимир Петров

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11610>]